

Цюпак, І.М. Класифікація педагогічних досліджень в галузі історії дошкільної педагогіки / Classification of pedagogical research in the field of preschool pedagogy history [Текст] / І.М. Цюпак // Children & Schools, Issue 4 (2), (October), Volume 39. Oxford University Press, 2017. - Pages 950 – 1304. – S. 1180-1185.

CLASSIFICATION OF PEDAGOGICAL RESEARCH IN THE FIELD OF PRESCHOOL PEDAGOGY HISTORY

Irina Tsyupak, Kherson State University

Annotation: the article contains a theoretical substantiation of classifications of pedagogical research, which, in the opinion of the author, contribute to the formation of an innovative research area and is aimed at improving the level of education and improve scientific thinking and level of work of pedagogical researchers.

Key words: history of pedagogy, history of preschool pedagogy, preschool pedagogy, educational research, classification of educational research, classification of research on the history of pedagogy.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ІСТОРІЇ ДОШКОЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Ірина Цюпак, Херсонський державний університет

Анотація: стаття містить теоретичне обґрунтування класифікацій педагогічних досліджень, які, на думку автора, сприяють формуванню інноваційного дослідницького простору, а також спрямована на підвищенням рівня освіченості та удосконалення наукового мислення й рівня роботи педагогічних дослідників.

Ключові слова: історія педагогіки, історія дошкільної педагогіки, дошкільна педагогіка, педагогічні дослідження, класифікація педагогічних досліджень, класифікація досліджень з історії педагогіки.

В умовах духовного відродження України посилюється інтерес до історичного аспекту суспільного зростання, зокрема ґенези освіти, оскільки саме вона виступає впливовим чинником соціального прогресу. Набуває ваги потреба дослідження проблем виховання в окремих регіонах, історико-педагогічних традицій українського народу.

Державна політика в галузі освіти відображена в загальнодержавних нормативних документах, а саме: Законі „Про освіту”, „Про дошкільну освіту”, „Про охорону дитинства”, Базовому компоненті дошкільної освіти, в яких визначено нові пріоритетні завдання подальшого розвитку дошкільного виховання. Закон України „Про освіту” проголошує освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного та культурного розвитку суспільства. Закон України „Про дошкільну освіту”, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку, підкреслює необхідність узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду й організації співпраці з іншими навчальними закладами для підвищення ефективності програмно-методичного забезпечення [3].

Аналіз науково-педагогічної, історико-педагогічної літератури та вивчення досліджень з окремих питань вивчення досвіду роботи дошкільних навчальних закладів засвідчив, що сучасні науковці визначають і певною мірою розкривають сутність, значення впливу часових, територіальних особливостей, вплив педагогічних ідей персоналій на навчально-виховну роботу, збагачення педагогічного колективу творчими знахідками, розширення мережі дошкільних

навчальних закладів, заохочення вихователя до підвищення власного фахового рівня (Л. Артемова, Т. Поніманська, І. Улюкаєва). Проте відзначимо, що класифікація досліджень з дошкільної педагогіки не отримали належної уваги з боку науковців.

Дослідниця Адаменко О. [1] значає, що завжди актуальним є дослідження такого складного явища, як педагогічна наука, її змісту, структури, рушійних сил та головних чинників розвитку, її результатів. Жодна наука не може розвиватися без аналізу свого минулого, без оцінки й систематичного перегляду накопиченої системи знань. Серед найбільш ґрунтовних педагогічних праць, що висвітлюють розвиток української педагогіки та педагогічної думки в історичній ретроспективі, можна назвати дослідження О. Дзеверіна «Розвиток історико-педагогічної науки в УРСР» (1957 р.), Н. Гупана «Розвиток історії педагогіки в Україні (історіографічний аспект» (2001 р.), О. Адаменко «Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття» (2005 р.).

У ході дослідження Адаменко О. [1] систематизовано «сукупний текст української педагогічної науки та складено переліки дисертацій, книг і статей з питань дидактики, виховання, управління загальноосвітньою школою українських авторів другої половини ХХ ст. Отримані в ході дослідження факти дали підстави автору для виокремлення етапів в яких простежується динаміка змін інтересу науковців і педагогів-практиків до тих чи інших педагогічних проблем у ці часи.

Полонський В. [2] пропонує дослідження в освіті класифікуватися за бібліографічними, науковими або організаційними основами, і кожна з них відображає значиму для наукової й практичної діяльності сторону роботи.

З погляду змісту дослідження поділяються: за темами, проблемами, групам, напрямкам, галузям наук. Основним інструментом, на думку вченого, що дозволить класифікувати роботи в залежності від їхнього змісту, є ієрархічні або фасетні класифікації (рубрикатор і (або) тезаурус, ББК, УДК). За спрямованістю на науку й практику роботи поділяються на фундаментальні, прикладні дослідження й розробки, різні проміжні варіанти [2]. Для визначення типу робіт Полонський В.М. рекомендує користуватися фасетною класифікацією. В залежності від методу, за допомогою якого вивчається проблема, дослідження поділяються на теоретичні й (або) експериментальні. Провідний метод визначається на основі аналізу методики конкретного дослідження з його контексту. З урахування організаційних показників, класифікація досліджень визначається на основі взаємної згоди: тривалості проведення, комплексності, джерел фінансування, кадрового складу.

Таким чином, повна характеристика роботи в галузі освіти включає оцінку різних сторін дослідження.

Простежуючи становлення дошкільного виховання України [2], нами було виявлено те, що дослідження з історико-педагогічних питань дошкільної освіти науковцями розглядалися не лише в рамках часового періоду, а й з використанням регіонального підходу й за актуальними проблемами дошкільної освіти.

Класифікація наукових досліджень з історії розвитку, становлення та модернізації дошкільної освіти розкриє можливості для ґрунтовного дослідження специфіки функціонування й організації педагогічного процесу, їх впливу на становлення дошкільної освіти та впровадження позитивного педагогічного досвіду в практику сучасних закладів дошкільної освіти.

Свідченням цього є дослідження сучасних учених, присвячені вивченню:

- історії дошкільної освіти (Л. Артемова, А. Богуш, О. Бондар, З. Борисова, Т. Котик, Л. Лохвицька, Т. Поніманська, С. Попиченко, Т. Степанова, І. Улюкаєва, І. Цюпак) [3] – джерельна база сформує уявлення про специфіку історико-педагогічної інформації, ілюструє особливості становлення й розвитку вітчизняної дошкільної освіти на різних етапах її історії;

- творчої спадщини відомих педагогів (В. Бучківська, Й. Гайда, О. Джус, Т. Куліш, С. Огірок, О. Пшеврацька, В. Сергеева, Н.Тарапака) [3] - забезпечить цілісний науковий аналіз і систематизацію педагогічних поглядів і просвітницької діяльності персонацій;

- підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти (О. Анісімова, Е. Бахіча, Г. Беленька, К. Віттенберг, К.Крутій, Н.Кічук, В. Кьона, Т. Слободянюк, Т. Швець, О. Шишлевська) [3] – розкриває особливості формування професійної майстерності, без набуття якої неможлива реалізація гармонійного виховання й навчання дітей дошкільного віку;

- окремих аспектів дошкільного виховання (Г. Аніщенко, В. Бенера, Н. Гавриш, Н. Горбунова, Н. Грама, Н. Денисенко, О. Донченко, О. Дроботій, Т. Жаровцева, Г. Закорченна, І. Ібрагілов, Т. Єськова, Н. Ковалевська, Н. Колосова, Н. Кравець, М.Кривоніс, К. Крутій, Н. Лазарович, Н. Левінець, С. Макаренко, В. Мусієнко-Репська, Т. Пантюк, Т. Пономаренко, Н. Сайко, О. Трифонова, А. Чаговець, М. Чернявська) [3; 5]: до пізнавальної самостійності, педагогічного менеджменту та самоменеджменту, керівництва образотворчою діяльністю, педагогічної підтримки дітей дошкільного віку, до роботи у сім'ях та з неблагополучними сім'ями, до застосування народних традицій у фізичному вихованні дітей дошкільного віку та їх соціалізації [5].

Принципове значення в контексті проблеми дослідження посідають наукові пошуки, спрямовані на виявлення особливостей роботи дошкільних освітніх установ у певних географічних межах території України (О. Венгловська, Т. Головань, С. Дітковська, З. Нагачевська, Л. Пісоцька, Л. Редькіна, Г. Рего, О. Стягунова, Н. Туренко).

На пріоритет формування інноваційного освітнього простору, формування і втілення нових ідей вказують дослідники І. Дичковська, Н.В.Любченко, О.А.Прокопенко, А.С.Виноградова [4]. Потреба в інноваціях виникає на переломних етапах розвитку суспільства, коли необхідно більш гнучко та швидко реагувати на соціальні зрушення. Інновації в освіті – це нові ідеї, прогресивні принципи, розвиток передового досвіду, гнучке реагування на вимоги часу, така діяльність учителів, вихователів, керівників освітніх закладів, яка спрямована на вдосконалення навчально-виховного процесу.

Аналіз вітчизняних наукових праць засвідчив, що для вивчення українськими дослідниками обирався широкий спектр теоретичних і практичних проблем зарубіжної дошкільної педагогіки (І. Адамек, Н. Мельник, І. Сташевська, О. Стягунова, З. Хало). Така увага вчених до зарубіжного досвіду зумовлена необхідністю реформування дошкільної освіти в Україні.

Зазначені дослідження розкривають перед нами картину динаміки виховного, навчального, організаційного процесів роботи ДНЗ певних часовий період, враховуючи регіональні особливості та окремі аспекти дошкільної освіти. Історико-педагогічні дослідження в межах певної географічної території мають найбільшу цінність, тому що розкривають регіональні особливості виховання, вплив географічних, соціально-економічних умов на специфіку організації навчально-виховного процесу, особливості управління тощо.

Проаналізувавши теоретичні аспекти класифікації педагогічних досліджень в галузі дошкільної освіти педагогіки та історії, можна зазначити, що означена проблема є актуальною в сучасних умовах розвитку системи освіти та сприятиме формуванню інноваційного дослідницького простору, а також спрямована на підвищенням рівня освіченості та удосконалення наукового мислення й рівня роботи педагогічних дослідників.

Класифікації педагогічних досліджень побудовані на основі різних підходів, тому одне і те саме наукове дослідження може з'явитися в різних типологічних групах (двох і більше) залежно від того, яку з його ознак буде в конкретному випадку прийнятий до уваги.

Список літератури:

1. Адаменко Олена Вікторівна. Розвиток педагогічної науки в Україні в другій половині ХХ століття (1950 – 2000 рр.) : автореф. дис... д-ра наук: 13.00.01 / Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка- Луганськ, 2006. – 55 с.

2. Полонский Валентин Михайлович. Классификация педагогических и междисциплинарных исследований. // Образовательные технологии № 3/2015. – С. 28-45.

3. Цюпак Ірина Миколаївна. Виховання дошкільників у вітчизняних навчально-виховних закладах Херсонщини (друга половина ХХ століття) : дис... кандидата наук: 13.00.01 / Херсонський державний університет. - Херсон, 2014. – 237 с.

4. Tsyupak I.N. The Interpretation of the Pedagogical Innovations in Different Classifications // Eastern European Scientific Journal. – AURIS Kommunikations- und Verlagsgesellschaft mbH. - Düsseldorf – Germany,

Ausgabe 1-2016. – С. 140-142. Режим доступу: http://auris-verlag.com/mediapool/99/990918/data/DOI_10.12851_EESJ201602.pdf.

5. Швець Тетяна Анатоліївна. Педагогічні умови формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: автореф. дис... кандидата наук: 13.00.04 / Херсонський державний університет- Херсон, 2016. – 20 с.